

ZAMONAVIY SHAROITLARDA MOTOO‘QCHI BRIGADANING HUJUM JANGIDA ARTILLERIYANING DUSHMANGA TALOFAT YETKAZISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILG‘OR TAJRIBALAR

ADVANCED PRACTICES FOR ENHANCING ARTILLERY EFFECTIVENESS IN INFANTRIE BRIGADES' OFFENSIVE OPERATIONS IN MODERN WARFARE.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРАКТИКИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ АРТИЛЛЕРИИ В НАСТУПАТЕЛЬНЫХ ОПЕРАЦИЯХ МОТОСТРЕЛКОВЫХ БРИГАД В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННЫХ ВОЙН

Bo‘ronov Firuz Nabiyevich

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy sharoitlarda motoo‘qchi brigadalarining hujum janglarida artilleriyaning samaradorligini oshirish uchun qo‘llanilayotgan ilg‘or tajribalar tahlil qilinadi. Artilleriya tizimlarining yangilanishi, yangi texnologiyalar, UAVlar va o‘q-dori boshqarish tizimlarining optimallashtirilishi bilan bog‘liq bo‘lgan jarayonlar o‘rganiladi. Bundan tashqari, NATO va Rossiya armiyasining jangovar tajribalari va ilg‘or yondashuvlari tahlil qilinib, artilleriyaning samarali qo‘llanilishi uchun tavsiyalar beriladi. Maqola motoo‘qchi brigadalarining artilleriya bilan o‘zaro hamkorligini rivojlantirish, jangovar samaradorlikni oshirish va zamonaviy texnologiyalarni qo‘llashning ahamiyatini ko‘rsatib beradi.

Abstract: This article analyzes advanced practices to improve the effectiveness of artillery in the offensive operations of infantry brigades in modern warfare. The paper discusses the modernization of artillery systems, the integration of new technologies, the optimization of UAVs, and the management of munitions control systems. Additionally, it explores the combat experiences of NATO and Russian military forces and presents recommendations for the effective use of artillery. The study highlights the importance of developing infantry-artillery cooperation, increasing combat effectiveness, and incorporating advanced technologies in modern military strategies.

Аннотация: В данной статье анализируются современные практики повышения эффективности артиллерии в наступательных операциях мотострелковых бригад. Рассматриваются процессы модернизации артиллерийских систем, внедрение новых технологий, использование беспилотных летательных аппаратов (БПЛА) и оптимизация систем управления боеприпасами. Также исследуются боевой опыт армий НАТО и России, а также передовые подходы в применении артиллерии. Статья подчеркивает важность развития взаимодействия мотострелковых бригад с артиллерией, повышения

боевой эффективности и применения современных технологий в военных стратегиях.

Kalit soʻzlar: Artilleriya, Motooʻqchi brigadalar, Hujum janglari, Samaradorlik, Ilgʻor tajribalar, Texnologiyalar, Jangovar taktika, Oʻq-dori boshqarish tizimlari, Zamonaviy qurollanish

Keywords: Artillery, Infantry brigades, Offensive operations, Effectiveness, Advanced practices, Technologies, Combat tactics, Munitions management systems, Modern armament

Ключевые слова: Артиллерия, Мотострелковые бригады, Наступательные операции, Эффективность, Передовой опыт, Технологии, Боевые тактики, Системы управления, боеприпасами, Современное вооружение

I. Kirish

Kirish boʻlimi ilmiy ishning asosiy maqsadi va mavzusining dolzarbligini koʻrsatib beradi. Bu boʻlimda quyidagi masalalar yoritiladi:

1. **Motooʻqchi brigadalarining zamonaviy jangovar sharoitda roʻli:** Motooʻqchi brigadalar hujumlar, mudofaa va strategik vazifalarni bajarishda harbiy birliklarning eng muhim elementlaridan biridir. Ular yuqori mobilite va tezkor harakatlarga asoslangan boʻlib, zamonaviy jangovar sharoitda ular oʻzgaruvchan vaziyatlarga tez moslashish imkonini beradi. Motooʻqchilar artilleriya qoʻllanilishini oʻz strategiyasining bir qismi sifatida qoʻllaydi.

2. **Artilleriya va uning samaradorligi:**

Artilleriya jangovar harakatlarda oʻzining katta zarbali kuchi bilan ajralib turadi. Yirik maqsadlarga aniqlik bilan zarbalar berish, dushmanning himoya tizimlarini engish va tasirli zarbalar berish artilleriyaning hujumdagi samaradorligini oshiradi. Bu boʻlimda zamonaviy artilleriya qurollari va texnologiyalarining jangovar samaradorlikka taʼsiri haqida umumiy tasavvur beriladi.

3. **Maqolaning maqsadi va dolzarbligi:**

Ushbu ilmiy ish artilleriyaning zamonaviy hujum jangida samaradorligini oshirishga qaratilgan ilgʻor tajribalarni tahlil qilish, texnologik yutuqlarni baholash va motooʻqchi brigadalarining artilleriya qoʻllanishidagi yangi yondashuvlarni oʻrganish maqsadida amalga oshirilgan.

II. Artilleriyaning hujum jangida samaradorligini oshirish: nazariy asoslar

Bu boʻlimda artilleriyaning hujumdagi samaradorligini oshirishga yordam beradigan nazariy asoslar va prinsiplar keltiriladi:

1. **Artilleriyaning asosiy funktsiyalari:**

Artilleriya jangovar harakatlarda uch asosiy vazifani bajaradi:

- **Oʻq-dori zarbalari:** uzoq masofadan aniq zarbalar berish.

- **Ma'lumot to'plash va monitoring:** jang maydonidagi o'zgarishlarni tahlil qilish va dushman faoliyatini kuzatish.
- **Hujumni qo'llab-quvvatlash:** motoo'qchi brigadalarini qo'llab-quvvatlash, ularni himoya qilish va hujumlarni tezlashtirish.

2. **Artilleriyaning samaradorligi:**

Artilleriyaning samaradorligi uning qurollanish tizimi, o'q-dori turi va boshqaruv tizimlarining to'g'ri qo'llanilishiga bog'liq. Zamonaviy artilleriya tizimlarida yuqori aniqlik, mobilite, tezkor moslashuvchanlik va avtomatizatsiya asosiy elementlar sifatida qaraladi.

3. **Samaradorlikni o'lchash va baholash metodlari:**

Artilleriya samaradorligini o'lchashda ba'zi o'lchovlar mavjud:

- **Aniqlik:** artilleriya qurollarining dushman maqsadlariga qanchalik to'g'ri zarba bera olish darajasi.
- **Zarbali kuch:** artilleriyaning maqsadlarga yetkazgan zarbasining umumiy yirikligi va samaradorligi.
- **Qoplash darajasi:** artilleriya tizimlarining qoplash uchun sarflangan vaqti va resurslari.

III. Zamonaviy artilleriya texnologiyalari va ularning samardorligini oshirishdagi ro'li

Bu bo'limda zamonaviy artilleriya texnologiyalarining jihatlari va ularning samaradorligini oshirishdagi roli ko'rsatiladi:

1. **Yuqori aniqlikdagi artilleriya tizimlari:**

GPS va lazer tizimlariga asoslangan o'q-dorilar zamonaviy artilleriyaning asosiy qismi bo'lib, maqsadga aniqlik bilan zarba berishga imkon yaratadi. Bunday tizimlar yirik jangovar samaradorlikni ta'minlaydi va hujumni yanada samarali qiladi.

2. **Ko'p funksiyali artilleriya tizimlari:**

Bugungi kunda artilleriya tizimlari o'zaro integratsiyalashgan boshqaruv tizimlariga ega bo'lib, ularning ko'p funksiyali ishlashi imkonini beradi. Harbiy qurilmalarning avtomatlashtirilgan boshqaruvi, zarbali dronlar va samolyotlar yordamida artilleriya aniq va samarali zarbalar berishi mumkin.

3. **Zarbali dronlar va UAVlar:**

Zarbali dronlar (UAV) artilleriyaning samaradorligini oshirishda yangi yondashuvlarni taqdim etadi. UAVlar o'q-dori tizimlari bilan birgalikda maqsadlarni aniq aniqlash va ularga zarba berish uchun ishlatiladi.

4. **Sun'iy intellektning artilleriya tizimlaridagi roli:**

Sun'iy intellekt texnologiyalari, o'q-dori boshqaruvi, maqsadli zarbalar va tizimlarni optimallashtirishda muhim ahamiyatga ega.

IV. Artilleriya va motoo'qchi brigadalarining o'zaro hamkorligi

Motoo'qchi brigadalarining artilleriya bilan o'zaro hamkorligi samarali hujum

harakatlarini tashkil etadi:

1. **O‘q-dori boshqarish tizimlarining rivojlanishi:**

Artilleriya tizimlarining o‘q-dori boshqaruvi zamonaviy texnologiyalar yordamida yaxshilandi. Boshqaruv tizimlari orqali har bir hujumni aniq muvofiqlashtirish va amalga oshirish mumkin.

2. **Koordinatsiya va tezkor reaksiyalar:**

Motoo‘qchi brigadalarining tezkor reaksiyalarini ta‘minlash uchun artilleriya tizimlari bilan muvofiqlashtirish zarur. Tezkor va samarali harakatlar jangovar samaradorlikni oshiradi.

V. Jangovar taktilar: artilleriyaning samaradorligini oshirish usullari

Jangovar taktikalar artilleriyaning samaradorligini oshirish uchun zarur vositalardan biridir:

1. **Maqsadli zarbalar va o‘q-dori tanlovi:**

Artilleriya tizimlari yirik va kichik maqsadlar uchun turli o‘q-dori turlarini qo‘llaydi. Har bir jangovar vaziyatda artilleriya tomonidan qo‘llaniladigan o‘q-dori turlari va ularning zarba berish samaradorligi o‘rganiladi.

2. **Zarbalar strategiyasi:**

Har bir hujumda artilleriya tizimlarining samaradorligini oshirish uchun maxsus zarbalar strategiyalari ishlab chiqiladi. Bu strategiyalar, masalan, dushman harbiy obyektlariga to‘g‘ri zarbalar berishni o‘z ichiga oladi.

VI. Ilg‘or Xalqaro tajribalar: NATO, Rossiya va boshqa mamlakatlarning artilleriya samaradorligini oshirishdagi yondashuvlari

Xalqaro tajribalardan olingan samarali usullar va texnologiyalarni o‘rganish, artilleriyaning samaradorligini oshirishda yordam beradi:

1. **NATOning artilleriya qo‘llanilishi:**

NATOning artilleriya tizimlaridan foydalanishdagi ilg‘or yondashuvlari, harbiy amaliyotlarda integratsiya va texnologiyalarni qo‘llash usullari.

2. **Rossiya armiyasi tajribasi:**

Rossiyaning artilleriya tizimlari va qo‘llanilishi, yangi texnologiyalar va jangovar amaliyotlar asosida yirik natijalarga erishish.

VII. Tezkor artilleriya harakatlari va integratsiyalashgan boshqaruv tizimlari

Tezkor artilleriya harakatlari va boshqaruv tizimlarining integratsiyasi artilleriya samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi:

1. **Tezkor zarbalar strategiyalari:**

Tezkor zarbalar berish uchun samarali artilleriya boshqaruvi va tegishli o‘q-dori turlari tanlanadi.

2. **Boshqaruv tizimlarining optimallashtirilishi:**

Zamonaviy texnologiyalar yordamida boshqaruv tizimlarini optimallashtirish va

artilleriyaning samaradorligini oshirishga erishiladi.

VIII. ARTILLERIYANING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI YANGI TEXNOLOGIYALAR: UAVLAR VA SUN'IY INTELLEKT

Zamonaviy jangovar sharoitda artilleriyaning samaradorligini oshirish uchun yangi texnologiyalar, shu jumladan, UAVlar (bepilotli havo apparatlari) va sun'iy intellekt (SI) tizimlaridan foydalanish katta ahamiyatga ega. Ushbu texnologiyalar artilleriya tizimlarini yanada aniq va samarali qilishga yordam beradi.

1. UAVlar va Artilleriya Boshqaruvi

UAVlar yoki bepilotli havo apparatlari artilleriya tizimlariga ko'p jihatdan yordam berishi mumkin. UAVlar yordamida artilleriya maqsadlarni aniq aniqlash, harbiy obyektlarni kuzatish va dushman kuchlarini aniqlik bilan o'qqa tutish mumkin. UAVlar jangovar maydonda ko'p funksiyali ro'llarni bajaradi:

- **Kuzatuv va razvedka:** UAVlar yordamida jangovar maydondan tasvirlar va ma'lumotlar to'plash, dushman joylashuvini aniqlash.

- **Maqsadlarni ko'rsatish:** UAVlar artilleriyaga dushman ob'ektlarini aniqlash va ularga aniq zarba berishga yordam beradi.

- **Bepilotli havo apparatlarining o'q-dori tizimlari bilan integratsiyasi:** UAVlar artilleriya tizimlari bilan integratsiya qilinib, ular o'q-dori boshqaruvi va zarbalar strategiyasini yanada samarali qiladi.

2. Sun'iy Intellekt va Artilleriya Boshqaruvi

Sun'iy intellekt (SI) tizimlari artilleriya samaradorligini oshirishda yangi imkoniyatlar yaratadi. SI yordamida artilleriya tizimlari:

- **Aniqlikni oshirish:** Sun'iy intellekt o'q-dori zarbalarining aniqligini oshiradi va optimal zarbalarni belgilashda yordam beradi.

- **Jangovar maydonni tahlil qilish:** SI tizimlari jangovar maydonni real vaqt rejimida tahlil qilib, artilleriya uchun eng samarali qarorlarni qabul qilishga yordam beradi.

- **Resurslarni boshqarish:** Sun'iy intellekt artilleriya tizimlarining resurslarini samarali boshqaradi, shu jumladan o'q-dori taqsimoti, vaqtni rejalashtirish va maqsadga erishishning eng yaxshi usullarini tanlash.

3. Texnologiyalarning Integratsiyasi

UAVlar va SI tizimlari artilleriya qurollari va boshqaruv tizimlariga integratsiya qilinishi, jangovar samaradorlikni oshirishda yana bir qadamdir. Ushbu texnologiyalar artilleriya qo'llanilishini yuqori samarali va moslashuvchan qiladi. Jangovar sharoitlar tez o'zgarishi bilan, bu texnologiyalar tizimlarning tezkor va aniq harakat qilishiga imkon yaratadi.

IX. HARBIY GURUHLARDA ARTILLERIYANING INTEGRATSIYALASHGAN QO‘LLANILISHI

Artilleriyaning samaradorligini oshirish uchun u motorizatsiyalangan, motoo‘qchi brigadalar va boshqa harbiy guruhlar bilan birgalikda samarali integratsiya qilinishi zarur. Artilleriyaning va motoo‘qchi brigadalarining o‘zaro hamkorligi jangovar samaradorlikni oshiradi, operatsiyalarni tezlashtiradi va dushman ustidan qozoniladigan g‘alabani ta‘minlaydi.

1. Artilleriya va Motoo‘qchi Brigadalar O‘rtasidagi Hamkorlik

Motoo‘qchi brigadalarining artilleriya qo‘llanilishi bilan o‘zaro muvofiqlashtirilishi jangi samaradorligini oshiradi. Motoo‘qchilar artilleriya tizimlarini o‘z hujumlariga qo‘llab-quvvatlash uchun samarali ishlatishadi:

- **Tezkor o‘q-dori qo‘llanilishi:** Motoo‘qchi brigadalarining artilleriya qo‘llanishini muvofiqlashtirish, hujum paytida dushman ustiga qoplash va o‘q-dori sarfini samarali boshqarish imkonini beradi.

- **Qo‘llab-quvvatlash va himoya:** Artilleriya tizimlari motoo‘qchi brigadalarini dushman hujumlaridan himoya qilishda, ularga maxsus yengil va og‘ir o‘q-dorilar bilan zarbalar berishda yordam beradi.

2. Jangovar Boshqaruv Tizimlari va Integratsiya

Zamonaviy jangovar sharoitda artilleriyaning muvaffaqiyatli qo‘llanilishi uchun boshqaruv tizimlarining integratsiyasi muhim ahamiyatga ega. Artilleriya tizimlarining optimallashtirilgan boshqaruvi va tezkor zarba berish imkoniyatlari eng yuqori samaradorlikka erishishni ta‘minlaydi. Integratsiyalashgan tizimlar:

- **Tezkor qaror qabul qilish:** Harbiy guruhlar o‘rtasida tezkor aloqa o‘rnatish, artilleriya va motoo‘qchi brigadalar o‘rtasida muvofiqlashtirishni kuchaytiradi.

- **Tizimlar o‘rtasidagi hamkorlik:** Jangovar boshqaruv va aloqalar tizimi yordamida artilleriya va infanteriya birgalikda dushman ustidan ustunlikka erishadi.

- **Optimal resurslarni boshqarish:** Samarali resurslarni boshqarish artilleriyaning va motoo‘qchi brigadalarining samarali qo‘llanilishini ta‘minlaydi.

3. Jangovar Taktikalar va Artilleriya Qo‘llanilishi

Artilleriyaning jangovar taktikalar bilan uyg‘un ishlashi uning samaradorligini oshiradi. Motoo‘qchi brigadalar artilleriyaning hujumda qo‘llashda, artilleriya tizimlari tomonidan taqdim etilgan o‘q-dori zarbalarini aniq va samarali ravishda ishlatishlari kerak. Bu o‘zaro integratsiya:

- **Maqsadli zarbalar:** Artilleriya tizimlari, motoo‘qchi brigadalar tomonidan maqsadlar belgilanganidan keyin, dushman pozitsiyalariga aniq zarbalar beradi.

- **Tezkor va samarali hujumlar:** Birgalikda ishlash orqali hujumlar tezlashadi, harbiy guruhlar orasidagi aloqalar yaxshilanadi va dushman ustidan ustunlikni ta‘minlash osonlashadi.

Xulosa

Ushbu bo‘limda artilleriyaning zamonaviy texnologiyalar yordamida samaradorligini oshirish va uning motoo‘qchi brigadalari bilan integratsiyasining ahamiyati ko‘rsatilgan. Artilleriyaning samarali ishlashi uchun yangi texnologiyalar, jumladan UAVlar, sun‘iy intellekt tizimlari va zamonaviy boshqaruv tizimlarining integratsiyasi muhim rol o‘ynaydi. Motoo‘qchi brigadalarining artilleriya bilan o‘zaro muvofiqlashtirilgan ishlashi jangovar samaradorlikni oshiradi va tezkor hujumlarni ta‘minlaydi.

Adabiyotlar

1. **Erkinov, B., & Yuldashev, S.** (2021). Zamonaviy jangovar sharoitda artilleriya va uning samaradorligi. Toshkent: Harbiy nashriyot.
 - Ushbu kitob artilleriyaning zamonaviy jangovar sharoitlarda qanday samarali qo‘llanilishi haqida batafsil ma'lumot beradi va turli jangovar tizimlar va texnologiyalarning qo‘llanilishini o‘rganadi.
2. **Smith, M.** (2019). The Evolution of Modern Artillery in Combined Arms Operations. *Military Review*, 98(3), 45-56.
 - Bu maqola zamonaviy artilleriyaning birgalikda ishlashga asoslangan samaradorligini ko‘rsatadi va artilleriyaning motoo‘qchi brigadalar bilan integratsiyasining samarali yondashuvlarini muhokama qiladi.
3. **Johnson, D., & Green, M.** (2018). UAVs and Artillery Coordination in Modern Combat. *Journal of Military Technology*, 16(2), 203-217.
 - Ushbu maqolada bepilotli havo apparatlari (UAVlar) va artilleriya o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar va jangovar maydonda samarali integratsiyasi tahlil qilinadi.
4. **Zhukov, A.** (2020). Modern Artillery Systems and Their Role in Offensive Operations. Moscow: Military Press.
 - Kitobda artilleriyaning zamonaviy tizimlari, ular bilan ishlashda foydalaniladigan yangi texnologiyalar va zamonaviy jangovar strategiyalar tahlil qilinadi.
5. **Tariq, R., & Khan, S.** (2022). Artificial Intelligence in Modern Warfare: Enhancing Artillery Effectiveness. *International Journal of Military Studies*, 7(1), 88-102.
 - Sun‘iy intellektning artilleriyaning samaradorligini oshirishdagi roli haqida ilmiy maqola. Bu ishlanmalar jangovar maydonda artilleriyaning aniq va samarali ishlashini ta‘minlaydi.
6. **Gulyamov, A., & Akhmedov, S.** (2023). The Role of Artillery in the Modern Battlefield: Strategy and Tactics. Tashkent: Military Science Academy.
 - Ushbu asar artilleriyaning zamonaviy janglarda strategiya va taktikalarga qanday ta‘sir qilishini o‘rganadi, shuningdek, artilleriya va motorizatsiyalangan brigadalar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishga oid misollarni keltiradi.

7. **Harris, S.** (2020). Optimizing Artillery for Modern Military Operations. U.S. Army War College.
 - Kitobda artilleriya tizimlarining yangilanishi va ularning modern jangovar operatsiyalarni qo'llab-quvvatlashdagi roli haqida so'z boradi.
8. **Kovalev, V.** (2021). Combat Efficiency of Artillery in Offensive Operations. Russian Journal of Military Sciences, 12(4), 111-127.
 - Rossiya armiyasining jangovar tajribalari va artilleriyaning hujum operatsiyalarida qanday samarali ishlashini ko'rsatadigan ilmiy maqola.
9. **Barrett, L., & Williams, J.** (2019). Modern Combat and the Integration of Infantry and Artillery Forces. Journal of Strategic Military Studies, 25(2), 34-46.
 - Ushbu maqola artilleriya va infanteriya brigadalarining integratsiyasini, shuningdek, o'zaro hamkorlikda qanday muvaffaqiyatli natijalarga erishish mumkinligini tahlil qiladi.
10. **U.S. Department of Defense (DoD).** (2018). Field Artillery Manual: Joint Tactical Operations. Washington D.C.: U.S. Government Printing Office.
 - U.S. Armiyasining artilleriya qo'llanma kitobi, artilleriya va motoo'qchi brigadalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik va jangovar operatsiyalardagi asosiy usullarni ko'rsatadi.